

Kartläggning av invandrarföretagande i Norrköping och Linköping

Martin Klinthäll

**REMESO
Linköpings universitet**

1. Inledning och översikt

Uppdraget

Denna rapport har sammanställts mot bakgrund av att Norrköpings och Linköpings kommuner har uttryckt ett behov av en kartläggning av invandrarföretagandet i regionen. Kartläggningen är tänkt att tjäna som underlag för kommunerna i deras arbete för främjande av invandrares företagande i regionen, men även fungera som ett diskussionsmaterial för vidare forskning kring invandrarföretagandets lokala och regionala struktur. Uppdraget för rapporten är att dels kartlägga vilken typ av företag som drivs av invandrare och personer med utländsk bakgrund i kommunerna och dels att beskriva företagens bakgrundskaraktäristika. Kartläggningen gäller uppgifter från det senaste år för vilket data finns tillgängliga, vilket i skrivande stund innebär år 2004.

Datamaterial

REMESO-databasen som ligger till grund för rapporten bygger på SCB:s databas LOUISE (Longitudinell databas kring utbildning, inkomst och sysselsättning), en heltäckande individdatabas som är uppbyggd utifrån ett antal administrativa register¹. Databasen innehåller demografisk och socioekonomisk information på individnivå (för vissa variabler även hushålls- eller familjenivå) och omfattar samtliga i Sverige folkbokförda personer som blev 16 år eller äldre under det aktuella året. All information som gäller individen är avidentifierad, dvs. personnummer har ersatts med löpnummer, och detsamma gäller information om företag och arbetsställe, där organisationsnummer ersatts med löpnummer. Det är alltså inte möjligt att direkt koppla samman individer och företag med hjälp av REMESO-databasen, men det finns viss information om arbetsställe, såsom kommun, sektor, näringsgren och antal sysselsatta. Däremot finns ingen information företagens omsättning, ägarförhållanden, eller liknande. Rapporten behandlar därför i första hand *företagarna*, snarare än företagen.

Eftersom undersökningen gäller företagande i Norrköping och Linköping har urvalet gjorts utifrån *arbetsställe kommun* (för största förvärvskälla år 2004), inte

¹ Följande register används: Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS); Utbildningsregistret; Registret över totalbefolkningen (RTB); Inkomst- och förmögenhetsregistret (IoF); Folk- och Bostadsräkningen 1990; samt AMS Sökanderegister.

folkbokföringskommun. Det innebär således att de individer, vilka var folkbokförda i Norrköping eller Linköping och hade sin största förvärvskälla vid ett arbetsställe i en annan kommun än dessa, inte ingår i undersökningspopulationen (och vice versa). Att urvalet baseras på arbetsställe kommun innebär att individer för vilka det inte finns uppgift om arbetsställe kommun inte ingår i urvalet. Det innebär således att personer som inte haft någon anställning alls under året inte är med i undersökningspopulationen. Det gäller således studerande och andra personer som står utanför arbetsmarknaden, samt personer som varit heltidsarbetslösa under hela år 2004. En mindre grupp sjömän kommer inte heller med i undersökningspopulationen, då det inte finns arbetsställe registrerat för denna grupp. Undersökningen handlar alltså om personer som varit aktiva på arbetsmarknaden som företagare och/eller anställda, och som har kontrolluppgift om förvärvsinkomst. Det är viktigt att hålla detta i minnet när man tolkar tabeller och diagram, eftersom förvärvsintensiteten skiljer sig mellan grupper, framförallt i olika åldrar, men även mellan olika invandrargrupper och mellan män och kvinnor.

Definitioner

När det gäller invandrarbegreppet finns det i litteraturen ett antal alternativa definitioner av ursprungsstatus, vanligtvis med utgångspunkt från egen eller föräldrars födelseplats och/eller medborgarskap, ibland i kombination med etnisk tillhörighet. Uppdraget i denna rapport gäller en kartläggning av företagande bland individer födda utomlands eller med båda föräldrarna födda utomlands. Därför kommer begreppet "utländsk bakgrund" i denna rapport att definieras som en individ som har två utlandsfödda föräldrar. Därmed frångår rapporten delvis den i Sverige konventionella definitionen av "andra generationens invandrare", som innebär att individen har minst *en* utlandsfödd förälder. Begreppet "svensk bakgrund" kommer således att omfatta individer med minst en svenskfödd förälder. Detta motiveras främst ur ett arbetsmarknadsteoretiskt perspektiv, eftersom forskning har visat att det finns skillnader i resultat på arbetsmarknaden beroende på om man har svenskfödd förälder eller inte.

Begreppet "invandrare" innebär att man är född i utlandet, vilket även gäller för dem som har svenskfödda föräldrar. Därmed kommer i denna rapport individer som är födda utomlands och som har minst en svensk förälder att definieras som "invandrare",

samtidigt som de tillhör gruppen ”svensk bakgrund” (observera dock att denna grupp är så liten att valet av definition har obetydlig påverkan på de statistiska resultaten). På motsvarande sätt kommer den som är född i Sverige, men vars båda föräldrar är födda utomlands, att definieras som ”svenskfödd” men samtidigt tillhöra grupperna ”utländsk bakgrund” och ”invandrare i andra generationen”.

”Födelseland” finns i REMESO-databasen tillgängligt i 73 kategorier, där geografiskt närliggande länder med mycket litet antal invandrare i Sverige har grupperats tillsammans, främst för att förhindra möjligheten att identifiera enskilda individer och därmed skydda integriteten. I denna studie har av praktiska och analytiska skäl variabeln födelseland grupperats i 16 kategorier, med utgångspunkt från geografiskt område och antal individer, se tabell 1.1. nedan. Samma kategorier har använts för att definiera variabeln ”ursprung”.

Tabell 1.1. Kategorisering av födelseland, samtliga individer i urvalet

Födelseland	Arbetsställe kommun		Total
	Norrköping	Linköping	
Sverige	56561	70523	127084
Norden	1526	841	2367
Fd. Jugoslavien	1586	1030	2616
Polen	235	236	471
Övriga Väst (1)	538	700	1238
Övriga Östeuropa	326	407	733
Östasien (2)	242	341	583
Libanon	196	137	333
Syrien	420	200	620
Turkiet	380	201	581
Irak	155	509	664
Iran	248	629	877
Övriga Asien	264	437	701
Chile	526	96	622
Övriga Latinamerika samt Afrika	320	401	721
Okänt	46	38	84
Total	63569	76726	140295

(1) Nordamerika, Oceanien, samt Västeuropa utom Norden.

(2) Thailand, Vietnam, Kambodja, Kina, Taiwan, Filippinerna

Källa: SCB

Eftersom rapporten arbetar med begreppen svensk och utländsk bakgrund, blir föräldrarnas födelse-land relevant på samma sätt som eget födelse-land är relevant för begrepps-paret invandrare/svenskfödd. ”Ursprung” definieras således efter föräldrarnas födelse-land; är någon förälder svenskfödd, blir ursprunget ”svensk”, i annat fall ”utländsk”. Om båda föräldrarna är utlandsfödda och deras respektive födelse-länder hamnar i olika kategorier, definieras ursprungskategori (utifrån såväl teoretiska och empiriska överväganden) av moderns födelse-land.

Det finns ett antal alternativa möjligheter att utifrån datamaterialet definiera vem som är företagare. Ett sätt är att utgå ifrån inkomst av aktiv näringsverksamhet och definiera dem som har inkomst över ett visst belopp från näringsverksamhet som företagare. I datamaterialet finns även uppgift om yrkesställning för största, näst största och tredje största förvärvskälla under året, samt yrkesställning för novemberanställningen, vilket ger ytterligare möjligheter för definition av företagare. I denna rapport definieras företagare utifrån klassificeringen för största förvärvskälla, dvs. alla som har yrkesställning ”företagare” när det gäller största förvärvskälla räknas som företagare oavsett klassificering i fråga om andra och tredje största förvärvskälla. Det innebär alltså att vi i denna rapport intresserar oss för dem som *har företagande som sin främsta verksamhet* och bortser från den stora grupp individer som visserligen har en registrerad firma, men har företagandet som bisyssla vid sidan av en anställning någon annanstans. Vissa variabler, såsom ”antal sysselsatta på arbetsstället”, finns bara registrerade för novemberanställningen. Matchningen mellan yrkesställning för största förvärvskälla och novemberanställning är inte perfekt och därför förloras vissa observationer när dessa variabler analyseras.

Tabell 1.2. Korstabulering av företagare i november 2004 och som största förvärvskälla

Företagare 2004		Största förvärvskälla		
		Nej	Ja	Total
November	Nej	135358	70	135428
	Ja	301	4566	4867
	Total	135659	4636	140295

Källa: SCB

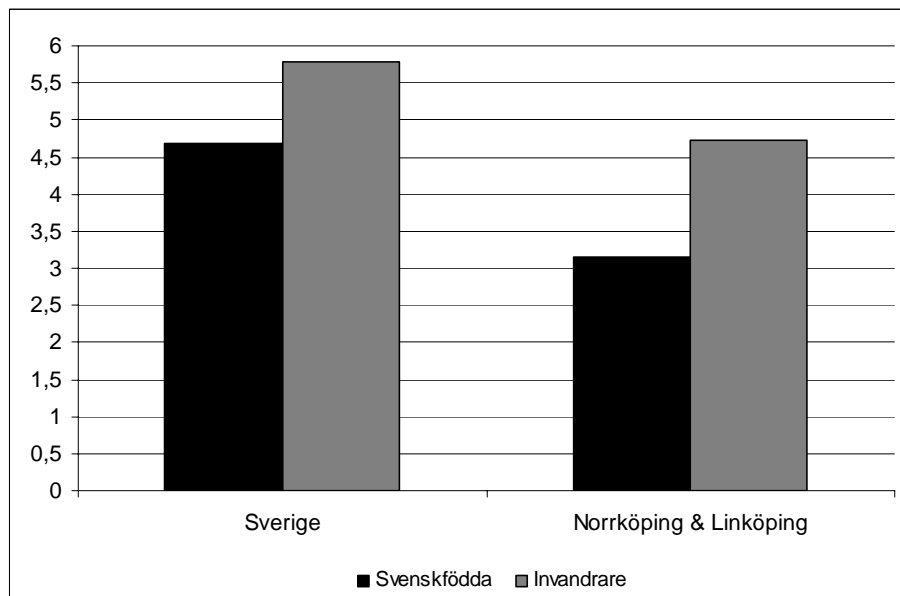
Tabell 1.2. visar att 70 individer som hade företagande som största förvärvskälla under år 2004 inte klassificeras som företagare i november. Därför saknar vi information om bl.a.

antal sysselsatta på arbetsstället för dessa individer. Alternativet, att använda novemberanställningen som grund för definitionen av företagare, innebär att 301 individer som inte hade företagande som sin största förvärvskälla under året hade klassats som företagare. Det förra alternativet bedömdes ge mer tillförlitliga resultat. Totalt definieras 4 636 individer av 140 295 i undersökningspopulationen som företagare, dvs. 3,3 procent.

Statistisk översikt

Hela LOUISE årgång 2004 omfattar 7 304 982 personer, varav 4 520 607 hade uppgift om arbetsställe kommun. Av dessa var 217 428 personer, eller 4,8 procent, företagare enligt definitionen som används i denna rapport. 514 575 personer var födda utomlands och av dessa fanns 29 800 företagare, eller 5,8 procent. I Sverige som helhet var alltså invandrare överrepresenterade bland dem som hade sin största förvärvskälla från företagande.

Figur 1.1. Andel företagare i riket samt i Norrköping/Linköping år 2004, efter eget födelseland.

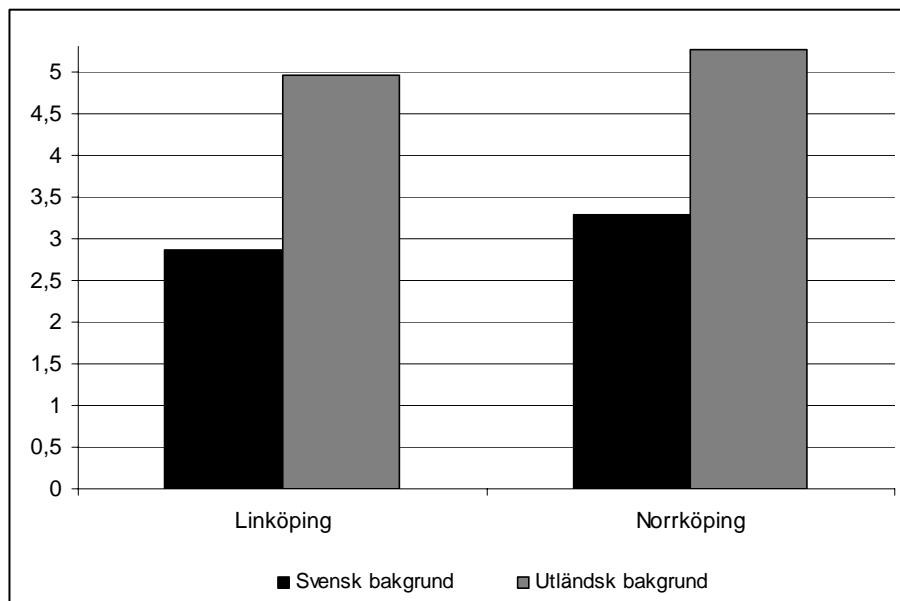

Källa: SCB

Urvalet för denna rapport, dvs. individer som hade sitt arbetsställe i Norrköpings eller Linköpings kommun, omfattar 140 295 personer. Av dessa definieras 4 636 personer, eller 3,3 procent som företagare, alltså en lägre andel än för riket i stort. I detta urval är

13 211 personer födda utomlands och 625 av dessa, motsvarande 4,7 procent, definieras som företagare, vilket också är lägre än siffran för hela riket. Norrköping och Linköping hade dock en större överrepresentation av invandrare bland dem som här definieras som företagare, dvs. skillnaden i företagandelen är större mellan invandrare och svenskar i Linköping och Norrköping än i Sverige som helhet.

Figur 1.2. Andel företagare i Norrköping respektive Linköping år 2004, efter bakgrund (föräldrars födelseland).

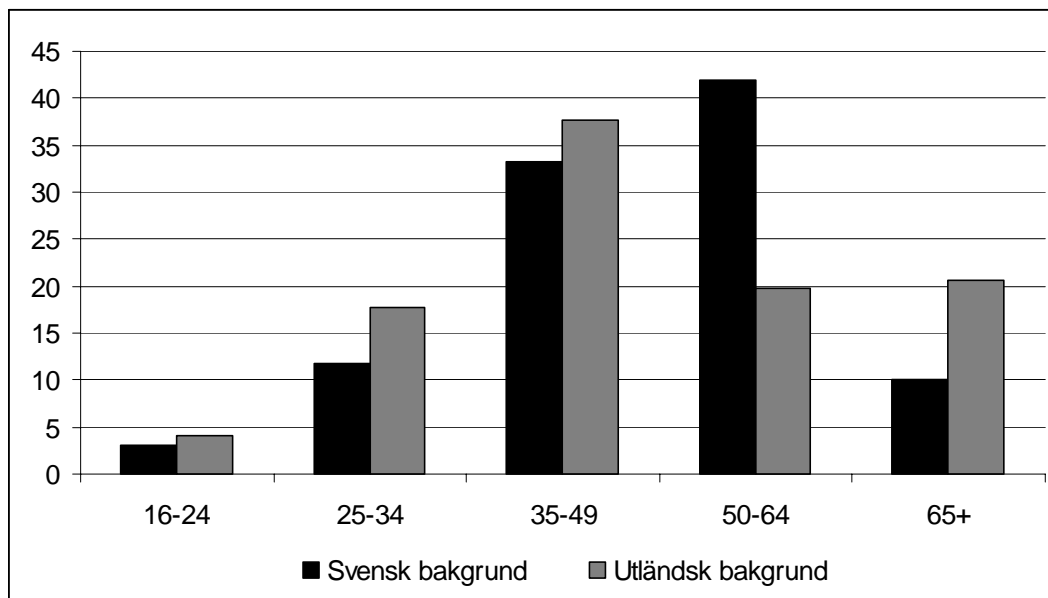
Källa: SCB

Av de svenskfödda med arbetsställe i Norrköping och Linköping hade vidare 4250 personer två föräldrar som var födda utomlands och 6,3 procent av dessa var företagare. Totalt fanns i de båda städerna alltså 17 416 personer med utländsk bakgrund, varav 894 var företagare. Det betyder att 5,1 procent av utlandsfödda eller med två utlandsfödda föräldrar var företagare i Norrköping och Linköping år 2004. Motsvarande siffra för individer med svensk bakgrund var 3 procent. Figur 1.2. visar företagarnas fördelning mellan de två kommunerna. Andelen företagare i Norrköping år 2004 var 3,6 procent totalt, vilket var mer än andelen i Linköping, som var 3,1 procent. Även bland dem med utländsk bakgrund var andelen företagare högre i Norrköping än i Linköping, 5,3 procent mot 5,0 procent.

2. Demografiska karakteristika

Företagarna i Norrköping och Linköping var år 2004 i genomsnitt cirka tio år äldre än de som inte hade sin största förvärvskälla från företagande (notera att alla individer i datamaterialet är 16 år eller äldre, vilket ger en högre genomsnittsålder i urvalet jämfört med normalbefolkningen). Det är däremot mycket liten skillnad mellan företagarna med svensk bakgrund (medelvärde 49,7 år) och företagare med utländsk bakgrund (medelvärde 49,2 år). För att ge en uppfattning om spridningen i olika åldrar har undersökningspopulationen delats upp i ålderskategorier. Spridningen redovisas i figur 2.1. Spridningen skiljer sig framförallt i det att företagare med svensk bakgrund har en starkare koncentration i åldrarna 50-64 år, medan spridningen är jämnare bland företagare med utländsk bakgrund, med en viss koncentration i åldrarna 35-49 år.

Figur 2.1. Åldersfördelning bland företagare i Norrköping och Linköping efter bakgrund, andel i procent av respektive grupp

Källa: SCB

Även könsfördelningen skiljer sig något bland företagare i de två grupperna. Bland samtliga företagare med svensk bakgrund återfinns vi 30 procent kvinnor, medan andelen kvinnor bland företagare med utländsk bakgrund är 26 procent. Som vi kommer att se längre fram är dock skillnaderna i könsfördelning större när man ser närmare på enskilda branscher och näringsgrenar.

Tabell 2.1. Företagare efter ursprungsland i Norrköping och Linköping

<i>Ursprung</i>	Företagare			<i>Procentandel företagare</i>
	<i>Nej</i>	<i>Ja</i>	<i>Total</i>	
Sverige	119092	3742	122834	3,0
Norden	3575	99	3674	2,7
Fd. Jugoslavien	2756	54	2810	1,9
Polen	532	18	550	3,3
Övriga Väst	1525	69	1594	4,3
Övriga Östeuropa	949	34	983	3,5
Östasien	588	16	604	2,6
Libanon	318	41	359	11,4
Syrien	573	92	665	13,8
Turkiet	729	120	849	14,1
Irak	638	43	681	6,3
Iran	833	69	902	7,6
Övriga Asien	706	27	733	3,7
Chile	666	6	672	0,9
Latinamerika, Afrika	751	10	761	1,3
Okänt	1428	196	1624	12,1
<i>Total</i>	135659	4636	140295	3,3

När det gäller de sexton ursprungskategorierna, ser vi i tabell 2.1. att de största kategorierna med utländsk bakgrund inte är de som dominerar invandrarföretagandet i Norrköping och Linköping, vare sig antalsmässigt eller procentuellt. Personer med nordisk, ex-jugoslavisk, östasiatisk, latinamerikansk eller afrikansk bakgrund uppvisar en lägre andel företagare än personer med svensk bakgrund. Det är bara sex kategorier som uppvisar en högre andel företagare än andelen för hela gruppen med utländsk bakgrund, samtliga med ursprung i Mellanöstern, plus personer vars ursprung är ”okänt”². I synnerhet personer med ursprung i Turkiet, Syrien och Libanon uppvisar en mycket hög andel företagare. Den höga andelen företagare från Mellanöstern är av stort intresse, då detta område idag står för den allra största delen av invandringen till Sverige. I vårt urval är gruppen med ursprung från fem länder i Mellanöstern³ sammantaget i princip lika stor

² Kategorin ”okänt” består till 95% av svenskfödda med utlandsfödda föräldrar, jämför med tabell 1.1.

³ Turkiet, Libanon, Syrien, Irak och Iran

som hela den nordiska gruppen och med tanke på utvecklingen sedan 2004 är gruppen med ursprung i Mellanöstern med all säkerhet idag större än den nordiska i Norrköping/Linköpingsregionen. Det är dock en tämligen heterogen grupp: vissa är turkiska arbetskraftsinvandrare från sextio- och sjuttitalen, men vi har också den stora gruppen syrisk-ortodoxa som framförallt kommit från Turkiet, Libanon och Syrien sedan den stora syrisk-ortodoxa invandringsvågen 1976/77. Andra är kurder som började komma i större antal från och med militärkuppen i Turkiet 1980 och en annan stor grupp är iranska flyktingar som började komma på sjuttitalet och som dominerade invandringen under andra halvan av åttiotalet. Slutligen har vi haft en kraftigt ökad flyktinginvandring från Irak under de två senaste decennierna.

Tabell 2.2. Antal år sedan senaste invandring (0=andra generationen)

Antal år i Sverige	Företagare		Total	Andel (%)
	Nej	Ja		
0	3939	262	4201	6,2
1-5	1468	39	1507	2,6
6-15	4827	193	5020	3,8
16-25	2867	178	3045	5,8
26-	3466	222	3688	6,0
Totalt	16567	894	17461	5,1

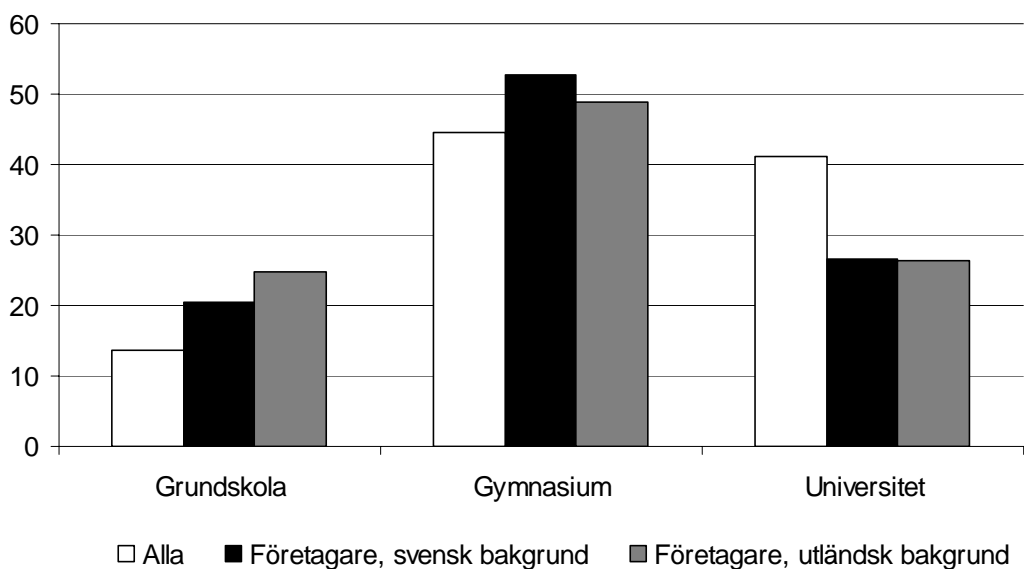
Tabell 2.2. visar dock att det inte är de mest nyanlända som står för företagandet. Ju längre tid som förflutit sedan senaste invandring till Sverige, desto högre andel företagare i gruppen. De som är födda i Sverige med två utlandsfödda föräldrar har allra högst andel företagare, 6,2 procent jämfört med 6,0 för dem som kommit till Sverige för mer än 25 år sedan. Motsvarande siffra för dem som varit i Sverige fem år eller mindre är 2,6 procent. Med tanke på att en av de största invandningsgrupperna från Mellanöstern under 1970-talet var syrisk-ortodoxa flyktingar från Turkiet, Syrien och Libanon, finns det anledning att undersöka huruvida det är den syrisk-ortodoxa gruppen, som står för en livlig företagarverksamhet i regionen. Tyvärr går det inte att i detta datamaterial se etnicitet, religion, eller vilken region i ursprungsländerna som invandrare kommer ifrån, utan endast det egna och föräldrarnas födelseland. För personer som har exempelvis Turkiet som ursprungsland, går det alltså inte att i statistiken se huruvida det handlar om etniska turkar, kurder, syrianer, armenier, greker eller någon annan folkgrupp som finns

representerad i Turkiet. För att utröna detta krävs en annan undersökningsmetodik och en annan typ av informationsmaterial än det som används i denna rapport.

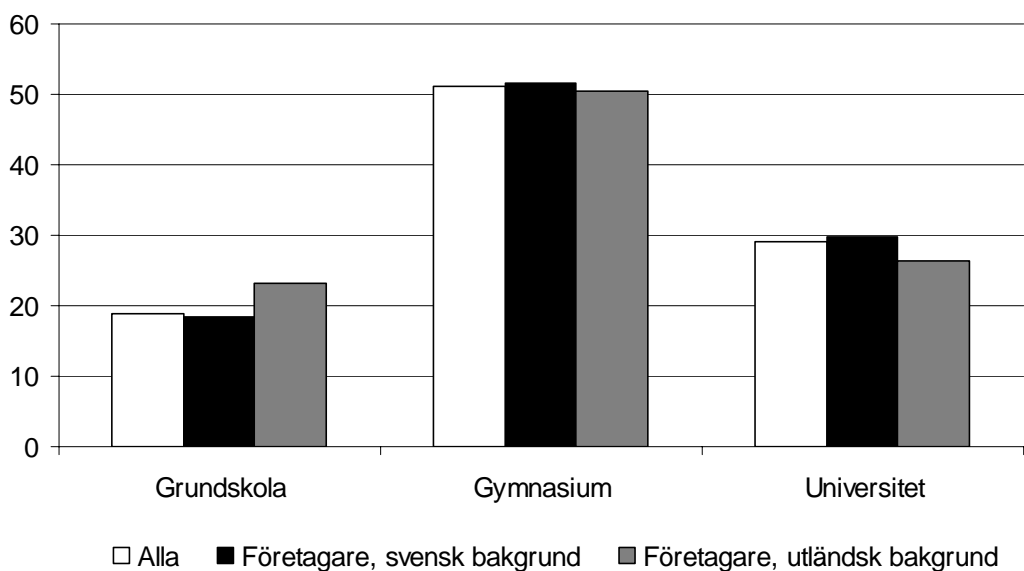
3. Inkomster och utbildning

Eftersom Linköping är en universitetsstad, förväntar vi oss allmänt en högre andel universitetsutbildade i Linköping än för genomsnittet av svenska kommuner. Därmed är det också lämpligt att redovisa utbildningssiffror separat för Norrköping och Linköping. Figur 3.1. och 3.2. visa fördelning efter utbildningsnivå för samtliga förvärvsaktiva i de två kommunerna, samt för företagare med svensk respektive utländsk bakgrund.

Figur 3.1. Utbildningsnivå, Linköping

Figur 3.2. Utbildningsnivå, Norrköping

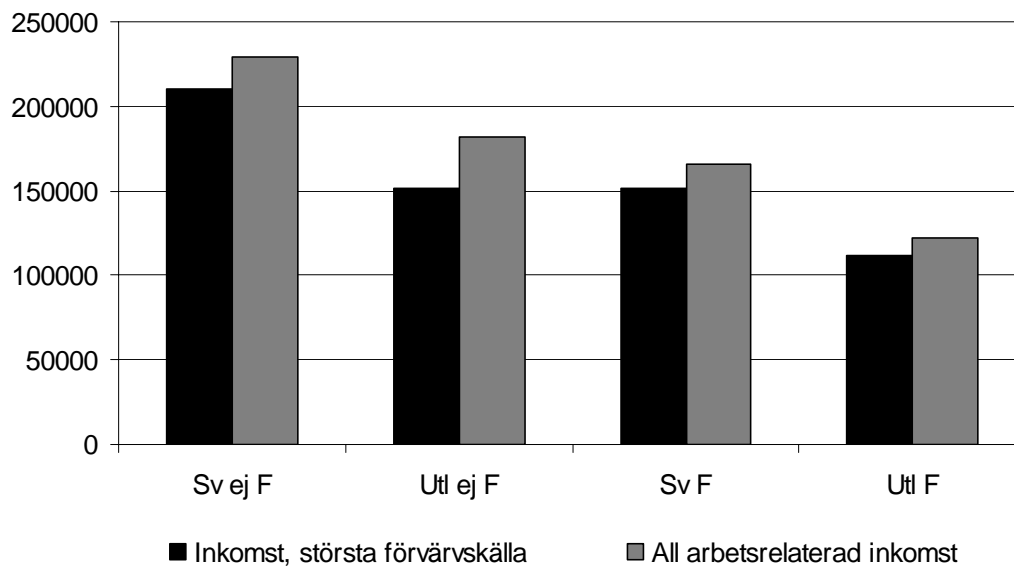

Jämför vi hela den förvärvsaktiva befolkningen i de två städerna ser vi också att andelen universitetsutbildade är betydligt högre i Linköping; 41 procent mot 29 procent i Norrköping. Ser vi närmare på gruppen företagare är dock skillnaderna mellan de två städerna betydligt mindre. Företagare med utländsk bakgrund tenderar att ha en något lägre utbildning än företagare med svensk bakgrund och i Norrköping är faktiskt andelen företagare med universitetsutbildning något högre än i Linköping. I Norrköping är det små skillnader i utbildningsnivå när man jämför företagare med samtliga förvärvsaktiva, medan skillnaderna är stora i Linköping, främst beroende på att ett stort antal högutbildade är anställda vid universitetet i Linköping, men även att studenter som extraarbetar kommer med bland de förvärvsaktiva. Det finns visserligen ett universitetscampus i Norrköping, men det utgör en ganska liten del av hela Linköpings universitet. I vilket fall är det intressant att de universitetsutbildade är mer underrepresenterade bland företagare i Linköping än i Norrköping. Vad detta kan tänkas bero på är svårt att spekulera kring utifrån detta datamaterial, men möjligen har det att göra med skillnader i näringsstruktur mellan de två kommunerna. Eventuellt sugs högutbildade personer upp av stora arbetsgivare i större utsträckning i Linköping än i Norrköping. Å andra sidan finns i siffrorna inte något som direkt tyder på att högutbildade invandrare "tvingas" till egenanställning på grund av att deras kompetens inte tillvaratas på arbetsmarknaden. Andelen med hög utbildning är snarare något lägre bland företagare med utländsk bakgrund än bland dem med svensk bakgrund.

Utbildningsnivå är generellt sett mycket högt korrelerad med inkomstnivå. Om vi övergår till att se på inkomstskillnader mellan företagare med svensk och utländsk bakgrund, samt mellan företagare och icke-företagare, kan vi konstatera att personer med svensk bakgrund har högre inkomst i genomsnitt än personer med utländsk bakgrund, se figur 3.3. nedan. Vi kan också konstatera icke-företagare, svenska som utländska, har högre inkomst i genomsnitt än företagare. Detta mönster är tydligast när vi tittar på den totala förvärvsersättningen, dvs. inkomst från samtliga förvärvskällor, samt eventuell ersättning, för arbetslöshet, sjukdom, vård av barn etc. Utländska företagare är den grupp som har lägst inkomst, både när det gäller inkomsten från största förvärvskälla (företaget) och när det gäller all förvärvsrelaterad inkomst. Skillnaden i inkomst från största förvärvskälla mellan företagare med svensk respektive utländsk bakgrund var år 2004

39900 kronor. Svenska företagare tjänade därmed 35 procent mer än företagare med utländsk bakgrund och motsvarande siffra för icke-företagare 46900 kronor, eller 38 procent till svenskarnas fördel.

Figur 3.3. Medelinkomst, företagare och icke-företagare efter svensk eller utländsk bakgrund

En faktor som kan ha betydelse för skillnaden i inkomstnivå mellan företagare med svensk och utländsk bakgrund är skillnader i anknytning till arbetsmarknaden. Personer som under längre perioder går utan arbete får ju i normalfallet även lägre förvärvsinkomst och det är väl dokumenterat att såväl invandrare som svenskfödda med utlandsfödda föräldrar i genomsnitt har lägre förvärvsfrekvens än svenskfödda. En vanlig hypotes inom den vetenskapliga litteraturen kring arbetsmarknad och internationell migration är att höga andelar företagare bland invandrare har ett samband med svårigheter att finna anställning. Inte minst i litteratur som behandlar europeisk och i synnerhet skandinavisk arbetsmarknad förs argumentet fram att regleringar förhindrar s.k. "outsiders" på arbetsmarknaden att ta sig in genom att bjuda ut sin arbetskraft till en lägre kostnad. Egenanställning möjliggör dock arbete för en ersättning som är lägre än på den övriga arbetsmarknaden och enligt hypotesen är alltså egenföretagande ett alternativ för dem som har svårt att konkurrera på den ordinarie arbetsmarknaden. Detta skulle förklara varför vissa invandrargrupper uppvisar en hög andel företagare.

Tabell 3.2. Förekomst av ersättning för arbetslöshet eller försörjningsstöd under år 2004, företagare och icke-företagare efter bakgrund.

Bakgrund	Arbetslös	Försörjningsstöd
Svensk, ej företagare	10,6	2,0
Svensk, företagare	4,0	0,8
Utländsk, ej företagare	15,8	10,2
Utländsk, företagare	8,3	3,7

Tabell 3.2. visar att bland dem som hade företagande som sin främsta förvärvskälla år 2004 var arbetslösheten betydligt högre bland personer med utländsk bakgrund.⁴ Bland icke-företagare var andelen som varit arbetslös någon gång under året var 50 procent högre bland personer med utländsk bakgrund och bland företagarna var andelen 90 procent högre. I förhållande till andelen som varit arbetslösa i den egna gruppen var det alltså vanligare att personer med utländsk bakgrund var egenföretagare. Detta resultat ger ett visst stöd för tanken att egenföretagande oftare är ett alternativ till arbetslöshet bland personer med utländsk bakgrund än för svenskar. Det ser dock något annorlunda ut när man tittar på andelarna som fått försörjningsstöd någon gång under året. Personer med utländsk bakgrund är åter överrepresenterade, men skillnaderna mellan företagare och icke-företagare är betydligt större inom den utländska gruppen än i den svenska. Egenföretagande som en väg ut ur arbetslöshet bland personer med utländsk bakgrund behöver därmed inte vara synonymt med en väg ut ur ekonomisk marginalisering. Det visar också att gruppen företagare med utländsk bakgrund inte främst består av personer vars största förvärvskälla är företagande enbart på grund av att den största inkomsten kommer från det sociala. Inte ens fyra procent inom denna grupp hade under 2004 fått någon form av försörjningsstöd.

⁴ Kom ihåg att personer som var heltidsarbetslösa under hela året normalt inte har någon registrerad arbetsställekommun och därmed ingår de inte i undersökningspopulationen.

4. Näringsgren och antal anställda

Näringsgrenar

Kartläggningen av näringsgrensstrukturen bland företagare i Norrköping och Linköping följer Svensk näringsgrensindelning (SNI), där alla näringar i Sverige tilldelats en femsiffrig kod. SNI 2002, som används här, innehåller 779 SNI-koder. Dessa är i sin tur grupperade i 43 SNIB-grupper, som i sin tur delats in i tio SNIG-grupper, plus en kategori ”Okänt”. Tabell 4.1. visar dessa tio SNIG-grupper.

Tabell 4.1. SNIG-grupper i Svensk näringsgrensindelning (SNI 2002)

SNIG kod	SNIG text
00	Okänt
01	Jordbruk, skogsbruk och fiske
02	Tillverkning och utvinning
03	Energiproduktion, vattenförsörjning och avfallshantering
04	Byggverksamhet
05	Handel och kommunikation
06	Finansiell verksamhet och företagstjänster
07	Utbildning och forskning
08	Vård och omsorg
09	Personliga och kulturella tjänster
10	Offentlig förvaltning mm

Hårvård var den vanligaste näringen bland personer som hade företagande som sin största förvärvskälla under år 2004 och som hade sin arbetsplats i Norrköping och Linköping. Tabell 4.2. nedan visar att i detta urval hade totalt 370 företagare sin främsta aktivitet inom hårvård, varav 67 personer, eller 18 procent, hade utländsk bakgrund. Personer med utländsk bakgrund var därmed något överrepresenterade inom hårvård, eftersom andelen personer med utländsk bakgrund i urvalet totalt ligger på drygt tolv procent. Restaurangbranschen, som var den näst vanligaste näringen bland företagarna i Norrköping och Linköping år 2004, är dock den näring där vi finner flest företagare med utländsk bakgrund. Av totalt 255 aktiva företagare i restaurangbranschen finner vi hela 205 företagare med utländsk bakgrund. Det innebär att 80 procent av företagarna inom restaurangnäringen i Norrköping och Linköping år 2004 hade utländsk bakgrund. Det motsvarar nästan var fjärde företagare med utländsk bakgrund i de två städerna.

Tabell 4.2. De femton vanligaste näringarna i Norrköping och Linköping, räknat efter antal företagare inom varje näringsgren.

Samtliga	Svensk bakgrund	Utländsk bakgrund	Andel utländsk	Näringsgren
370	303	67	0,18	Hårvård
255	50	205	0,80	Restaurangverksamhet
204	193	11	0,05	Blandat jordbruk (växtodling i kombination med djurskötsel)
152	126	26	0,17	Annan teknisk konsultverksamhet
143	141	2	0,01	Spannmålsodling m.m.
124	106	18	0,15	Annan öppen hälso- och sjukvård, ej läkare
114	105	9	0,08	Konsultverksamhet avseende företagsorganisation, information m.m.
94	94	0	0,00	Mjolkproduktion
91	91	0	0,00	Vägtransport av gods
90	84	6	0,07	Byggnad av hus
89	77	12	0,13	Redovisning och bokföring, revision, skatterådgivning
88	72	16	0,18	Allmän service och reparation av motorfordon utom motorcyklar
82	69	13	0,16	Annan konsultverksamhet avseende system- och programvara
77	55	22	0,29	Taxitrafik
75	57	18	0,24	Kroppsvård
2048	1623	425	0,21	Totalt för de femton vanligaste näringsgrenarna

Inom den tredje vanligaste näringen, blandat jordbruk, är dock personer med utländsk bakgrund underrepresenterade och det gäller även annan jordbruksanknuten verksamhet, såsom spannmålsodling och mjölkproduktion. Intressant att notera är också att personer med utländsk bakgrund är överrepresenterade som företagare inom taxinäringen, medan vi inte finner någon företagare alls med utländsk bakgrund inom åkerinäringen.

Tabell 4.3. Antal och andel företagare med utländsk bakgrund i Linköping och Norrköping i de femton vanligaste näringarna för företagare med utländsk bakgrund.

Totalt	Andel	Antal Lkpg	Andel Lkpg	Antal Nkpg	Andel Nkpg	Näringsgren
205	0,80	84	0,80	121	0,81	Restaurangverksamhet
67	0,22	27	0,16	40	0,20	Hårvård
37	0,71	17	0,85	20	0,63	Tobakshandel
32	0,84	19	0,83	13	0,87	Livsmedelshandel med brett sortiment, ej varuhus eller stormarknad
26	0,17	15	0,19	11	0,15	Annan teknisk konsultverksamhet
22	0,29	16	0,33	6	0,21	Taxitrafik
18	0,15	7	0,14	11	0,15	Annan öppen hälso- och sjukvård, ej läkare
18	0,24	8	0,18	10	0,32	Kroppsvård
16	0,18	4	0,12	12	0,24	Allmän service och reparation av motorfordon utom motorcyklar
15	0,38	5	0,29	10	0,43	Lokalvård
14	0,88	9	0,82	5	1,00	Reparation av skodon och andra lädervaror
14	1,00	3	1,00	11	1,00	Uthyrning av video- och dvd-filmer
13	0,16	6	0,12	7	0,22	Annan konsultverksamhet avseende system- och programvara
13	0,19	5	0,14	8	0,26	Konstnärlig, litterär och artistisk verksamhet
12	0,24	8	0,25	4	0,21	Uthyrning och förvaltning av egna bostäder

Kolumn 1 "Totalt" avser det totala antalet företagare med utländsk bakgrund som hade sin huvudsakliga förvärvskälla inom respektive näringsgren i Norrköping och Linköping år 2004.

Kolumn 2 "Andel" avser andel företagare med utländsk bakgrund inom respektive näringsgren i Norrköping och Linköping år 2004.

Kolumn 3-6 redovisar motsvarande siffror för Linköping och Norrköping separat.

Om vi övergår till att se närmare på de vanligaste näringarna bland företagare med utländsk bakgrund, kan vi konstatera att utöver restaurangbranschen hade även tobakshandel och livsmedelshandel en stark överrepresentation av utländska företagare. Bland de mindre vanligt förekommande näringarna finner vi en stark dominans av företagare med utländsk bakgrund inom filmuthyrning och skomakeri; inom filmuthyrning hade faktiskt samtliga företagare utländsk bakgrund. Även lokalvård hade en mycket tydlig överrepresentation av företagare med utländsk bakgrund.

Klustring

Hittills har vi konstaterat att vissa invandrargrupper har en högre andel företagare än andra, samt att vissa näringar har en högre andel företagare med utländsk bakgrund än andra. Nästa fråga blir då huruvida vissa invandrargrupper tenderar att koncentreras inom vissa näringar. Vi vet från den internationella litteraturen att det förekommer att etniska grupper specialiserar sig inom vissa näringar och att det på vissa håll uppstått en form av ”etniska ekonomier”. Dessa etniska ekonomier kan bygga på ekonomiskt samarbete genom inbördes utbyte av information och uppbyggnad av kontaktnät, hjälp med finansiering, samordning av inköp, etc. De kan även ha sin grund i en lokal etnisk koncentration som ger upphov till efterfrågan på vissa tjänster och produkter där företagare av samma ursprung har komparativa fördelar.

Tabell 4.4. visar de grupper som finns representerade inom restaurangnäringen, samt deras respektive antal. Vi kan se att företagare med ursprung i Turkiet, Syrien Irak och Libanon har en mycket stark representation inom denna näring. Faktum är att 60 procent av Norrköpings och Linköpings företagare inom restaurangnäringen har sitt ursprung i dessa fyra länder, tre fjärdedelar av alla företagare med utländsk bakgrund inom branschen tillhör dessa grupper. Mönstret skiljer sig dock något mellan Norrköping och Linköping. I Norrköping är det framförallt Turkiet, Libanon och Syrien som dominerar, 70 procent av de utländska företagarna inom restaurangnäringen hade sitt ursprung i något av dessa tre länder. I Linköping är ursprunget bland företagarna något mer spritt, ungefär hälften av företagarna hade sin bakgrund i Turkiet, Libanon eller Syrien. Med tanke på att syriansk-ortodoxa invandrare kommer från just dessa tre länder

skulle detta resultat kunna tolkas som en indikation på etnisk specialisering. Norrköping är också känt för att ha en relativt stor syriansk-ortodox befolkning.

Tabell 4.4. Antal företagare med utländsk bakgrund inom restaurangnäringen i Norrköping och Linköping 2004.

Restaurang			
Ursprung	Norrköping	Linköping	Total
Norden	0	1	1
Fd Jugoslavien	4	7	11
Polen	1	0	1
Övriga Väst	8	2	10
Övriga Östeuropa	0	1	1
Östasien	3	1	4
Libanon	18	6	24
Syrien	30	13	43
Turkiet	37	25	62
Irak	11	14	25
Iran	6	6	12
Övriga Asien	1	5	6
Latinamerika, Afrika	0	2	2
Okänt	2	1	3
Total	121	84	205

Tabell 4.5. Antal företagare med utländsk bakgrund inom tobak- och livsmedelsförsäljning i Norrköping och Linköping 2004.

Tobak och Livs			
	Norrköping	Linköping	Total
Norden	1	0	1
Fd Jugoslavien	1	6	7
Östasien	1	4	5
Libanon	1	3	4
Syrien	5	5	10
Turkiet	13	5	18
Irak	3	3	6
Iran	6	7	13
Övriga Asien	1	2	3
Okänt	1	1	2
Total	33	36	69

Tobaks- och livsmedelshandel är två andra näringar som uppvisar en stor andel företagare med utländsk bakgrund. Tabell 4.5. visar vilka grupper som var representerade i dessa två näringar i Norrköping och Linköping år 2004. Även här finner vi att Turkiet, Libanon och Syrien är väl representerade och har 46 procent av samtliga företagare i branschen med utländsk bakgrund, samt att de är har en större andel i Norrköping än i Linköping (58 procent av utländska företagare). Spridningen mellan grupper är dock större inom tobaks- och livsmedelsförsäljning två näringar än i restaurangbranschen. Exempelvis finner vi att personer med bakgrund i Iran är relativt väl representerade i dessa två näringar.

Går vi vidare till tabell 4.6. och ser på näringsgrenen hårvård, finner vi att det är en betydligt mer jämn fördelning mellan företagarna när det gäller deras bakgrund. Syrien, Turkiet och Libanon står för en knapp tredjedel av företagandet bland grupperna, men vi ska också minnas att 78 procent av företagarna i branschen hade svensk bakgrund.

Tabell 4.6. Antal företagare med utländsk bakgrund inom hårvård i Norrköping och Linköping 2004.

Hårvård			
Ursprung	Norrköping	Linköping	Total
Norden	5	1	6
Fd Jugoslavien	5	2	7
Polen	0	2	2
Övriga Väst	5	3	8
Övriga Östeuropa	5	2	7
Östasien	0	1	1
Libanon	0	1	1
Syrien	7	4	11
Turkiet	6	3	9
Iran	3	3	6
Övriga Asien	0	2	2
Chile	1	0	1
Latinamerika, Afrika	1	0	1
Okänt	2	3	5
Total	40	27	67

Taxibranschen är känd för att ha en stor andel invandrarföretagare. Tidigare konstaterade vi att nära 30 procent av företagarna inom taxinäringen hade utländsk bakgrund. Tabell 4.7. visar att relativt få grupper med utländsk bakgrund finns representerade i taxinäringen i Norrköping och Linköping. I synnerhet Norrköping har få företagare med

utländsk bakgrund inom taxinäringen, och antalet företagare inom taxi är totalt sett mycket lägre i Norrköping än i Linköping. I Linköping finner vi att 20 procent av alla företagare inom taxi är iranier, vilket motsvarar nästan två tredjedelar av de utländska taxiföretagarna i Linköping. Antalet är dock för lågt för att man skulle kunna tala om etnisk specialisering.

Tabell 4.7. Antal företagare med utländsk bakgrund inom taxinäringen i Norrköping och Linköping 2004.

Taxi			
Ursprung	Norrköping	Linköping	Total
Norden	2	0	2
Fd Jugoslavien	2	1	3
Polen	0	1	1
Övriga Väst	0	2	2
Övriga Östeuropa	0	1	1
Syrien	0	1	1
Iran	2	10	12
Total	6	16	22

Tabell 4.8 ger en bild av spridningen bland företagarna över näringsgrensgrupper. För att få överskådlighet har de tio SNIG-grupperna grupperats till fem större grupper. I gruppen "Tillverkning" ingår SNIG-grupperna 02 Tillverkning och utvinning, 03 Energiproduktion, vattenförsörjning och avfallshantering samt 04 Byggverksamhet. I gruppen "Handel och personliga tjänster" ingår SNIG-grupperna 05 Handel och kommunikation, 08 Vård och omsorg samt 09 Personliga och kulturella tjänster. I gruppen "Finans- och företagstjänster" ingår SNIG-grupperna 06 Finansiell verksamhet och företagstjänster samt 07 Utbildning och forskning.

Tabellen visar att företagare med utländsk bakgrund är starkt koncentrerade inom handel och personliga tjänster, nästan två tredjedelar av dem har sin främsta förvärvskälla inom dessa näringsgrenar. Om vi endast betraktar personer med bakgrund i Libanon, Syrien och Turkiet, dvs. de tre grupper som har störst andel företagare, ligger andelen inom handel och personliga tjänster på knappt 95 procent. Som vi såg tidigare handlar det i första hand om restaurangnäringen, samt tobak- och livsmedelshandel. Om vi jämför med personer med nordiskt ursprung är motsvarande siffra 42 procent.

Tabell 4.8. Antal företagare med utländsk bakgrund inom olika näringsgrensgrupper i Norrköping och Linköping 2004.

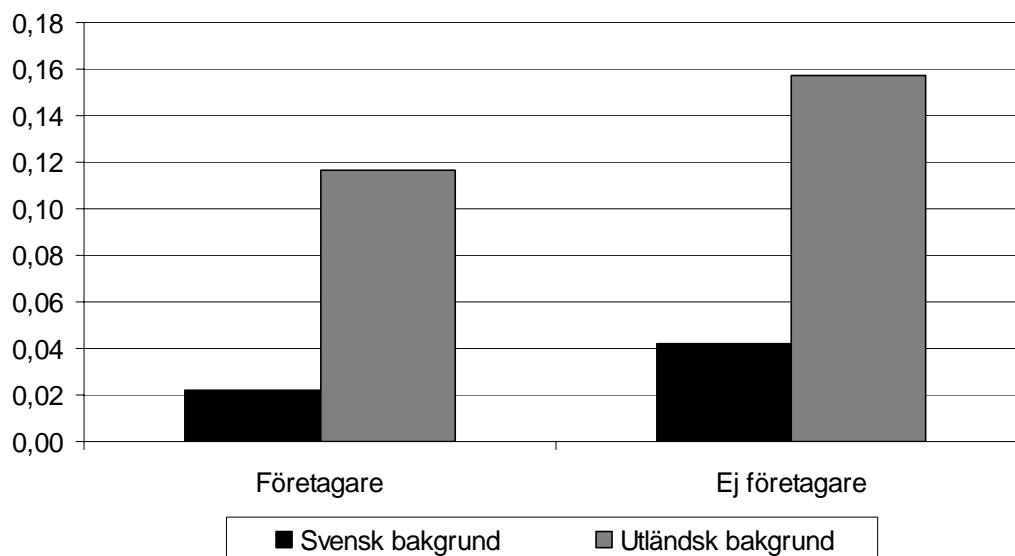
	Okänt	Jordbruk	Tillverkning	Handel, personliga tjänster	Finans, företags-tjänster	Totalt
Norden	3	2	27	42	25	99
Fd Jugoslavien	1	0	8	42	3	54
Polen	0	0	2	15	1	18
Övriga Väst	2	4	7	41	15	69
Övriga Östeuropa	1	0	2	22	9	34
Östasien	0	1	1	12	2	16
Libanon	1	0	3	37	0	41
Syrien	0	0	2	85	5	92
Turkiet	2	0	3	112	3	120
Irak	1	0	2	39	1	43
Iran	2	0	3	54	10	69
Övriga Asien	1	1	1	15	9	27
Chile	0	0	1	2	3	6
Latinamerika, Afrika	1	0	0	5	4	10
Okänt	51	18	20	50	57	196
Total	66	26	82	573	147	894

När det gäller geografisk klustring, visar folkbokföringsdata att utav sammanlagt 82 företagare med ursprung i Libanon, Syrien eller Turkiet i Linköping bodde år 2004 56 procent i församlingarna Slaka och Skäggetorp. I Norrköping återfinns 55 procent av 148 företagare med dessa ursprung i församlingarna S:t Johannes, Borg och Tingstad. Detta kan vara en indikation på viss geografisk klustring, men det kan också handla om att detta är invandrartäta församlingar i allmänhet. I dessa församlingar återfinns vi bland annat stadsdelar med stor andel hyreslägenheter och de så kallade miljonprogramsområdena. Dessa områden är ofta också fattigare än andra, exempelvis har området Hageby i S:t Johannes församling i den politiska debatten lyfts fram som ett typexempel på ett område med hög arbetslöshet och sociala problem, och miljonprogramsområdet Navestad i Tingstad församling har genomgått en uppmärksammas ombyggnad och modernisering, delvis för att råda bot på de sociala problem man upplevde i stadsdelen.

Figur 4.1. visar andelarna företagare och icke-företagare med svensk eller utländsk bakgrund som bor i så kallade fattiga SAMS-områden. SAMS står för Small

Area Market Statistics och är en rikstäckande indelning av homogena bostadsområden. SAMS-områdena är framtagna av SCB i samarbete med kommunerna. Det finns 9230 SAMS-områden i Sverige, dvs. i genomsnitt ungefär fem SAMS per församling. I fattiga SAMS-områden är den genomsnittliga förvärvsinkomsten lägre än hälften av den genomsnittliga förvärvsinkomsten för samtliga svenska SAMS-områden. Figur 4.1. visar att personer med utländsk bakgrund betydligt oftare bor i fattiga SAMS-områden än personer med svensk bakgrund. Däremot bor icke-företagare oftare i fattiga SAMS-områden än personer som har företagande som sin största förvärvskälla. Detta indikerar att gruppen företagare kanske inte i första hand är personer som på grund av svårigheter att ta sig in på arbetsmarknaden "tvingas" till egenanställning.

Figur 4.1. Andel företagare bosatta i fattiga SAMS-områden, efter bakgrund

Antal anställda

I datamaterialet finns som nämnts inte någon information om själva företagen, däremot finns en del information om arbetsstället där individerna arbetar. Urvalet för denna studie omfattar 4636 individer som har företagande som sin största förvärvskälla och arbetsstället för största förvärvskälla bör därmed vara detsamma som det egna företaget. Datamaterialets information om antal sysselsatta på arbetsstället för största förvärvskälla kan alltså användas för att skapa en bild över företagens storlek när det gäller antal

anställda. Det finns naturligtvis företag som har flera arbetsställen, samtidigt som flera företag kan vara verksamma vid samma arbetsställe. Osäkerheten när det gäller överensstämmelse mellan företag och arbetsställe lär dock vara större när det gäller större arbetsställen. I fråga om mindre företag bör det dock vara bra överensstämmelse mellan antalet sysselsatta på arbetsstället och antalet anställda i företaget.

I Linköping och Norrköping finns i databasen 4636 individer med egenföretagande som största förvärvskälla, varav 894 hade utländskt ursprung. De arbetsställen med en företagare av svensk bakgrund sysselsatte sammanlagt 9006 personer, eller i genomsnitt 2,4 personer per arbetsställe. Motsvarande siffra för arbetsställen med en företagare av utländsk bakgrund var 1812 personer, eller 2,0 personer per arbetsställe. Siffrorna här påverkas dock starkt av ett litet antal mycket stora arbetsställen. Av de sju arbetsställen som hade fler än 100 sysselsatta var sex kopplade till personer med svensk bakgrund. Ett av dessa arbetsställen sysselsatte 2011 personer, dvs. nästan en fjärdedel av de sysselsatta på de 4636 arbetsställena. Eftersom det finns anledning att tro att överensstämmelsen mellan företag och arbetsställe är sämre på de stora arbetsställena, bör man vara försiktig med att tolka siffrorna för de stora arbetsställena.

Låt oss istället titta på arbetsställen som har upp till 10 sysselsatta, vilket motsvarar cirka 90 procent av de 4636 arbetsställen som har koppling till företagarna i vår studie. Dessa arbetsställen sysselsatte år 2004 6364 personer. Arbetsställena med koppling till en företagare med utländsk bakgrund sysselsatte 1387 personer, eller 1,6 personer per arbetsställe. Arbetsställena med koppling till företagare med svensk bakgrund sysselsatte 4977 personer, eller i genomsnitt 1,3 personer.

Om vi vill skapa oss en bild av hur många personer som företagarna i vår studie har anställda i sina företag, bör vi bortse från enmansföretagen, som är den största delen av alla företag. 80 procent av de svenska företagarna arbetar på arbetsställen med en sysselsatt och motsvarande siffra för företagare med utländsk bakgrund är 70 procent. Om vi räknar bort arbetsställen med en sysselsatt, det som vi antar är enmansföretag, återstår 968 arbetsställen med högst 10 sysselsatta, varav 258 är kopplade till personer med utländsk bakgrund. När vi räknar bort en person på varje arbetsställe (företagaren

själv) och räknar dessa som företagarens anställda, finner vi att ”invandrarföretagen” har i genomsnitt 1,95 anställda och övriga företag har i genomsnitt 1,8 anställda.

Sammanfattningsvis kan man säga att datamaterialet tyder på att företagare med svensk bakgrund är överrepresenterade i enmansföretagen och i de större företagen. Företagare med utländsk bakgrund är överrepresenterade i företag som sysselsätter två till tio personer. I dessa företag var i genomsnitt tre personer sysselsatta, inklusive företagaren själv.

Tabell 4.9. Antal sysselsatta på företagarnas arbetsställen

Antal sysselsatta	Svensk (1)	Utländsk (2)	Totalt (1)+(2)	Svensk (4)	Utländsk (5)	Totalt (4)+(5)
1	2992	626	3139	2992	626	3618
2	435	138	573	870	276	1146
3	142	61	203	426	183	609
4	64	28	92	256	112	368
5	27	12	39	135	60	195
6	15	8	23	90	48	138
7	16	7	23	112	49	161
8	6	3	9	48	24	72
9	2	1	3	18	9	27
10	3	0	3	30	0	30
Totalt	3702	884	4107	4977	1387	6364
Medelvärde				1,3	1,6	1,5

(1) Antal arbetsställen kopplade till företagare med svensk bakgrund.

(2) Antal arbetsställen kopplade till företagare med utländsk bakgrund.

(3) Antal sysselsatta på arbetsställen kopplade till företagare med svensk bakgrund.

(4) Antal sysselsatta på arbetsställen kopplade till företagare med utländsk bakgrund.

5. Multivariat analys

Hittills har vi undersökt företagandet bland personer med svensk respektive utländsk bakgrund genom att studera antal, andelar och genomsnitt för olika faktorer och kategorier separat. Det ger en bra kartbild över hur företagandet är fördelat i Norrköping och Linköping och vilka kategorier som är överrepresenterade respektive underrepresenterade som egna företagare. För att få en komplett bild över hur olika faktorer är relaterade till varandra, samt kunna analysera vilka mekanismer som har betydelse för företagarrstrukturen, krävs dock en multivariat analys. Det innebär alltså att vi analyserar den relativa betydelsen av olika faktorer, genom att beräkna effekterna av flera variabler i en och samma statistiska modell.

Tabell 5.1. visar en logistisk skattning av sannolikheten att vara företagare, givet ett antal faktorer. Resultaten är redovisade som oddskvoter, vilket ska tolkas som den relativ sannolikheten jämfört med en referenskategori. En oddskvot över 1 betyder högre sannolikhet och en oddskvot under 1 betyder lägre sannolikhet. Referenskategori har således alltid oddskvoten 1. Oddskvoter med fet stil innebär att resultatet är statistiskt pålitligt till 90 procent (dvs. ett p-värde under 0,10). Ju högre oddskvoten är, desto högre är den relativa sannolikheten och ju lägre p-värdet är, desto pålitligare är resultatet.

Tabell 5.1. Logistisk skattning av sannolikheten att vara företagare i Norrköping och Linköping år 2004.

<i>Variabel</i>	<i>p-värde</i>	<i>Oddskvot</i>
Utländsk bakgrund	0,00	1,74
Man	0,00	2,21
Ålder	0,00	1,04
Ålder ²	0,38	1,00
Hemmavarande barn	0,00	1,28
Grundskola	referens	1,00
Gymnasium	0,04	0,92
Universitet	0,00	0,49
Okänd utbildning	0,88	1,02
Varit arbetslös	0,00	0,50
Fått försörjningsstöd	0,00	0,54
Bor i fattigt SAMS	0,00	0,72
Arbetar i Norrköping	0,03	1,07
Konstant	0,00	0,00

Oddsquoterna i tabell 5.1. visar att personer med utländsk bakgrund år 2004 hade en betydligt högre sannolikhet att vara företagare i Linköping eller Norrköping, med en oddskvot på 1,74 jämfört med referenskategori svensk bakgrund. Denna relativa sannolikhet gäller alltså med hänsyn tagen till kön, ålder, om man hade hemmavarande barn, utbildningsnivå, om man varit arbetslös under året, om man fått försörjningsstöd under året, om man bodde i ett fattigt grannskap, samt i vilken kommun man hade sitt arbetsställe. En än viktigare faktor för sannolikheten att vara företagare är dock huruvida man är man eller kvinna. Sannolikheten att vara företagare är mer än dubbelt så hög bland män som bland kvinnor (oddskvot 2,21). Vidare kan vi se att ju äldre man är, desto högre är sannolikheten för att vara företagare. Personer med hemmavarande barn har en högre sannolikhet att vara företagare jämfört med dem som inte har hemmavarande barn. Utbildningsnivå är negativt korrelerad med sannolikheten att vara företagare; oddskvoten för gymnasieutbildade är 0,92 jämfört med grundskoleutbildade och för universitetsutbildade är den ännu lägre, 0,49. Resultatet för personer utan registrerad utbildningsnivå är statistiskt icke-signifikant. När det gäller den socioekonomiska situationen kan vi se att en sämre situation innebär en lägre sannolikhet att vara företagare. Såväl arbetslöshet, försörjningsstöd som fattigt grannskap ger en oddskvot lägre än 1. Slutligen ser vi en viss positiv effekt av att ha sitt arbetsställe i Norrköping; oddskvoten är 1,07 jämfört med 1,00 för dem som har sitt arbetsställe i Linköping.

Tabell 5.2. visar resultaten av samma regressionsmodell, men när personer med svensk respektive utländsk bakgrund skattats i separata beräkningar. Resultaten pekar åt samma håll, vilket innebär att mekanismerna bakom företagarsstrukturen är ungefär densamma i båda grupperna. Några skillnader kan dock urskiljas. Exempelvis har kön en större effekt bland personer med utländsk bakgrund. Dessutom har bostadsområde ingen statistisk betydelse för personer med utländsk bakgrund, medan det för personer med svensk bakgrund finns en starkt negativ effekt av att bo i ett fattigt grannskap. Hemmavarande barn har en starkare positiv effekt för personer med utländsk bakgrund, medan arbetsställekommun inte har någon statistiskt säker effekt för denna grupp. Det är alltså främst i den svenska gruppen som företagandet är högre i Norrköping än i Linköping.

Tabell 5.2. Logistisk skattning av sannolikheten att vara företagare i Norrköping och Linköping år 2004. Separata beräkningar efter svensk/utländsk bakgrund.

	Svensk bakgrund		Utländsk bakgrund	
	p-värde	Oddsquot	p-värde	Oddsquot
Man	0,00	2,14	0,00	2,60
Ålder	0,00	1,03	0,06	1,03
Ålder ²	0,01	1,00	0,46	1,00
Hemmavarande barn	0,00	1,19	0,00	1,91
Grundskola	referens	1,00	referens	1,00
Gymnasium	0,60	0,98	0,01	0,80
Universitet	0,00	0,51	0,00	0,47
Okänd utbildning	0,00	4,57	0,16	1,31
Varit arbetslös	0,00	0,46	0,00	0,59
Fått försörjningsstöd	0,00	0,56	0,00	0,43
Bor i fattigt SAMS	0,00	0,53	0,30	0,89
Arbetar i Norrköping	0,02	1,08	0,64	1,03
Konstant	0,00	0,00	0,00	0,01

Tabell 5.3. Logistisk skattning av sannolikheten att vara företagare i Norrköping och Linköping år 2004 efter bakgrundsland.

<i>Bakgrundsland</i>	<i>p-värde</i>	<i>Oddsquot</i>
Sverige	referens	1,00
Norden	0,10	0,84
Fd Jugoslavien	0,29	0,85
Polen	0,20	1,37
Övriga Väst	0,02	1,36
Övriga Östeuropa	0,13	1,32
Östasien	0,04	1,68
Libanon	0,00	7,15
Syrien	0,00	9,60
Turkiet	0,00	7,94
Irak	0,00	4,89
Iran	0,00	4,14
Övriga Asien	0,00	2,64
Chile	0,02	0,39
Latinamerika, Afrika	0,13	1,30
Okänt	0,04	1,24

Tabell 5.3. visar ett utdrag ur en modell som motsvarar tabell 5.1., men där kategorin ”Utländsk bakgrund” delats upp i ursprungsländer. Övriga kontrollvariabler har alltså samma värde som i tabell 5.1. och redovisas därför inte i tabell 5.3. Tabell 5.3. visar att personer med nordisk eller chilensk bakgrund har lägre sannolikhet att vara företagare

som svenskar. Personer med östeuropeisk bakgrund, inklusive ex-Jugoslavien och Polen, uppvisar ingen statistiskt urskiljbar skillnad gentemot svenskar. Övriga grupper har högre sannolikhet att vara företagare än svenskar, även om estimatet för den sammanslagna gruppen med bakgrund i Afrika samt Latinamerika utom Chile knappt ligger utanför gränsen för statistisk signifikans.

Tabell 5.3. bekräftar att personer med bakgrund i Mellanöstern är kraftigt överrepresenterade som företagare i Norrköping och Linköping och det gäller i synnerhet personer med bakgrund i Syrien, Turkiet och Libanon. Detta skulle kunna tolkas som en indikation på en mycket livlig företagsamhet i gruppen syriansk-ortodoxa personer, eftersom de härstammar från just dessa tre länder och samtidigt är väl representerade i undersökningspopulationen, i synnerhet i Norrköping.

Tabell 5.4 visar sambandet mellan ett antal faktorer och företagarnas förvärvsinkomster. I denna modell ingår alltså bara de som definieras som företagare i denna studie, alltså de som hade företagande som sin största förvärvskälla år 2004. Sambandet mellan inkomst och övriga variabler har beräknats med hjälp av den så kallade "minsta kvadrat-modellen" (Ordinary Least Squares). Tolkningen av resultaten ska tolkas som att ju högre beta-koefficient, desto högre positiv effekt på inkomst. De standardiserade koefficienterna mäter effekten av en variabel med hänsyn tagen till effekten av alla de övriga variablerna. Resultaten visar att effekten av att ha utländsk bakgrund är signifikant negativ, dock inte lika stor i den standardiserade modellen. Vi finner vidare en starkt positiv effekt av ålder. Denna positiva effekt som avtar dock med ålder, vilket visas av att effekten av ålder i kvadrat är negativ. Hemmavarande barn har inte någon statistiskt signifikant effekt på företagarnas inkomster, medan utbildning inte tycks ha linjär effekt. Gymnasieutbildning har positiv effekt, medan universitetsutbildning inte har någon statistiskt signifikant påverkan på inkomsten för företagare. Detta kan tyckas förvånande men kan möjligtvis förklaras av särskilda selektionsmekanismer. Det kan finnas en grupp universitetsutbildade företagare som inte lyckats få anställning i enlighet med sin utbildning, och därför blivit egenföretagare istället. Detta är en fråga som kräver ytterligare forskning, men till vilken det inte finns utrymme i denna kartläggning. Att bo i ett fattigt grannskap har signifikant negativ effekt på inkomst i den standardiserade modellen, där en del av effekten av utländsk bakgrund

tycks ha fångats upp. Effekten av näringsgren tycks också fånga upp en del av den negativa effekten av utländsk bakgrund. Eftersom personer med utländsk bakgrund är starkt överrepresenterade inom handel och personliga tjänster (en kategori som i modellen ingår i konstanten), samtidigt som de har lägre inkomster, indikerar detta att inkomsterna är lägre inom handel och personliga tjänster än inom de andra näringsgrensgrupperna.

Tabell 5.4. Linjär regression (OLS) av effekter på inkomst för företagare i Norrköping och Linköping. Beroende variabel: Total förvärvsersättning år 2004.

Oberoende variabler	Icke-standardiserade koefficienter		Standardiserade koefficienter		
	B	Standardfel	Beta	t-värde	p-värde
(Constant)	2,60	0,23		11,48	0,00
Utländsk bakgrund	-0,28	0,05	-0,09	-6,09	0,00
Man	0,41	0,04	0,15	10,61	0,00
Ålder	0,18	0,01	1,90	19,62	0,00
Ålder ²	0,00	0,00	-2,17	-21,74	0,00
Hemmavarande barn	0,06	0,04	0,02	1,39	0,17
Gymnasium	0,17	0,04	0,07	4,12	0,00
Universitet	0,07	0,05	0,02	1,26	0,21
Okänd utbildning	0,38	0,14	0,04	2,72	0,01
Bor i fattigt SAMS	0,40	0,09	-0,06	-4,64	0,00
Arbetar i Norrköping	0,03	0,03	0,01	0,76	0,45
<i>Näringsgren:</i>					
Tillverkning	0,38	0,06	0,11	6,64	0,00
Handel, pers. tjänster	0,40	0,05	0,15	7,89	0,00
Finans, företagstjänster	0,49	0,06	0,15	8,77	0,00
Okänd näringsgren	0,09	0,10	0,01	0,94	0,35

Regressionsmodellen i tabell 5.5. visar förhållandet mellan variablerna inom de olika näringsgrensgrupperna. Modellen är en multinomial logit, där sannolikheten för flera utfall skattas samtidigt, till skillnad mot en binomial logistisk modell, där utfallet bara kan vara ett av två möjliga. Resultaten bekräftar att personer med utländsk bakgrund är starkt överrepresenterade inom handel och personliga tjänster och mycket starkt underrepresenterade inom jordbruk, skogsbruk och fiskenäringarna. Resultaten visar även att män är underrepresenterade inom handel och personliga tjänster. Som vi tidigare konstaterat är hårvård den vanligaste näringen inom handel och personliga tjänster, något

som skulle kunna förklara överrepresentationen av kvinnor här. Tabell 5.5. visar vidare att personer som bor i fattiga grannskap är starkt överrepresenterade inom handel och personliga tjänster, ett resultat som troligtvis skulle bli ännu starkare om vi inte kontrollerade för utländsk bakgrund. Slutligen visar tabellen att företagare inom tillverkning och byggnadsverksamhet, samt inom handel och personliga tjänster är vanligare i Norrköpings kommun, medan jordbrukarna är lättare att hitta i Linköpings kommun.

Tabell 5.5. Skattning av sannolikhet för företagande inom olika näringsgrenar.
Multinomial logitmodell med konkurrerande utfall.
Referensutfall: Finans- och företagstjänster.

Variabler	Handel, personl. tjänster		Tillverkning		Jordbruk		Okänt	
Intercept	0,25		-2,91		-1,51		2,44	
	p-värde	Odds-kvot	p-värde	Odds-kvot	p-värde	Odds-kvot	p-värde	Odds-kvot
Utländsk bakgrund	0,00	2,49	0,03	0,70	0,00	0,17	0,00	2,10
Man	0,00	0,44	0,00	2,87	0,00	2,48	0,00	0,58
Ålder	0,00	1,10	0,00	1,14	0,09	1,05	0,00	0,84
Ålder ²	0,00	1,00	0,00	1,00	0,22	1,00	0,00	1,00
Hemmavarande barn	0,34	1,11	0,93	1,01	0,03	1,33	0,59	1,14
Gymnasium	0,00	0,59	0,00	0,63	0,00	0,64	0,02	0,58
Universitet	0,00	0,17	0,00	0,09	0,00	0,21	0,00	0,30
Okänd utbildning	0,00	2,89	0,00	5,42	0,88	1,10	0,85	0,92
Bor i fattigt SAMS	0,00	3,08	0,96	1,02	0,27	1,48	0,32	0,47
Arbetar i Norrköping	0,06	1,17	0,00	1,45	0,07	0,83	0,26	1,21

6. Sammanfattning

I denna rapport definieras företagare som personer med registrerad arbetsställe kommun som hade sin främsta förvärvskälla från eget företagande under inkomståret 2004. Kartläggning visar att andelen företagare totalt i Norrköping och Linköping år 2004 var lägre än i riket som helhet, 3,3 procent jämfört med 4,8 procent. Även andelen företagare födda utomlands med var lägre i Norrköping och Linköping än i Sverige totalt, 4,7 procent jämfört med 5,8 procent. Därmed är dock andelen utlandsfödda bland företagarna större i Linköping och Norrköping än i hela riket.

Kartläggningen behandlar i övrigt företagande bland personer med utländsk bakgrund, vilket även inbegriper ett antal personer födda i Sverige, men som har båda föräldrarna födda utomlands. Här kan vi se att andelen företagare är något större i Norrköping än i Linköping, både när det gäller personer med svensk och med utländsk bakgrund. Personer med bakgrund i Mellanöstern har en högre andel företagare än andra grupper, i synnerhet personer med ursprung i Syrien, Turkiet och Libanon utmärker sig med höga andelar företagare. Den multivariata analysen bekräftar att detta kraftiga samband mellan ursprung och sannolikheten för att vara företagare. Med tanke på att i synnerhet Norrköping har en stor syriansk-ortodox befolkning från dessa länder, skulle man kunna tolka dessa siffror som indikationer på s.k. "etnisk klustring" inom näringslivet. Personer med ursprung i dessa tre länder är mycket starkt överrepresenterade inom restaurangnäringen, i synnerhet i Norrköping. Eventuell etnisk klustring går dock inte att bekräfta med hjälp av detta datamaterial, utan är något som kräver vidare studier med hjälp av annan typ av information.

Restaurangnäringen är för övrigt den näringsgren som är vanligast bland företagare med utländsk bakgrund, medan hårvård var den vanligaste näringen bland företagare totalt och näst stört bland utländska företagare. Inom restaurangnäringen hade 80 procent av företagarna utländsk bakgrund, jämfört med tolv procent av samtliga individer i urvalet. Exempel på andra näringar med stark överrepresentation av företagare med utländsk bakgrund var filmuthyrning, tobaks- och livsmedelshandel, lokalvård och taxi. Inom jordbruk, skogsbruk och fiske var företagare med utländsk bakgrund mycket kraftigt underrepresenterade.

Företagarna tenderar att vara koncentrerade i den övre medelåldern, men åldersfördelningen är jämnare bland personer med utländsk än med svensk bakgrund. Ålder har också ett tydligt positivt samband med inkomst bland företagarna; ju högre ålder desto högre inkomst. I övrigt har företagarna i genomsnitt lägre inkomster än icke-företagare och personer med utländsk bakgrund har lägre inkomster än personer med svensk bakgrund. Könstillhörighet har också ett tydligt samband med inkomst bland företagarna; män har högre inkomster än kvinnor, vilket bekräftas i den multivariata analysen. Den multivariata analysen tyder på att förklaringen kan ha att göra med fördelningen inom näringsgrenarna. Kvinnor är överrepresenterade inom handel och personliga tjänster, dvs. näringsgrenar där inkomsterna är lägre än inom tillverkning, byggnadsverksamhet, jordbruk, samt finans- och företagstjänster, där männen är överrepresenterade.

När det gäller antal anställda tyder siffrorna på att företag som drivs av personer med utländsk bakgrund i genomsnitt har något fler anställda än svenskdrivna företag, om man räknar bort ett litet antal mycket stora arbetsställen.

Sammanfattningsvis kan man säga att den typiske invandrarföretagaren i Norrköping och Linköping är en man med bakgrund i Turkiet som är verksam inom restaurangbranschen. Han har en person anställd i företaget, gymnasieutbildning, hemmavarande barn och har varit i Sverige i över femton år.